

15. lekce (Bartoňkova skripta)

1. Doplňte a překládejte

<i>laudo</i>	<i>puer laudandus</i>	<i>puer laudandus est</i>	<i>puer laudatus</i>	<i>puer laudatus est</i>	<i>puer laudans</i>	<i>puer laudaturus</i>	<i>puer laudaturus est</i>
<i>moneo</i>	puella	puella	puella	puella	puella	puella	puella
<i>mitto</i>	legati	legati	legati	legati	senatores	senatores	senatores
<i>scribo</i>	litterae	litterae	litterae	litterae	oratores	oratores	oratores
<i>lego</i>	liber	liber	liber	liber	discipulus	discipulus	discipulus
<i>hortor</i>	fabri	fabri	fabri	fabri	fabri	fabri	fabri
<i>vito</i>	pericula	pericula	pericula	pericula	cives	cives	cives
<i>sequor</i>	vir bonus	vir bonus	vir bonus	vir bonus	vir bonus	vir bonus	vir bonus

2. Doplňte tvar gerundia od vhodného slovesa

amare, vincere, vivere, legere, docere, bibere, loqui, pugnare, venire, occidere, dicere, ambulare, imitari, regnare, hortari, audire

ars	educant
causa	carmina iucunda
spes	exempla apta
peritus	gratiā
operam dant	discimus
liber idoneus	cupiditas
occasio	potestas
hortamur	non estis

3. Přeložte:

důvod k práci

důvod k dobré práci

touha žít

touha po šťastném životě

mluví o válčení

mluví o statečném boji

možnost odejít

možnost rychlého odchodu

učením cvičíme paměť

pilným učením cvičíme paměť

4. Přeložte pomocí gerundiva

Je třeba pracovat.

Lidé musí pracovat.

Je třeba spát.

Musíme spát.

Bylo třeba bránit město.

Obyvatelé měli bránit město.

Město mělo být bráněno vojáky.

Je třeba poslouchat.

Je třeba poslouchat rodiče.

Děti musí poslouchat rodiče.

Bude třeba užívat rozum.

Bude třeba, abych užíval rozum.

Je třeba často povzbuzovat a chválit.

Lidé mají být často povzbuzováni a chváleni.

Musíš lidi často povzbuzovat a chválit.

Nikdo se nemá odsuzovat.

Je třeba, abyste nikoho neodsuzovali.

Nikoho nemáte odsuzovat neprávem.

Bylo třeba postavit loď a porazit nepřátele.

Naši vojáci museli postavit loď a porazit nepřátele.

Neměl jsi být opuštěn.

Neměl jsi být opuštěn svými přáteli.

Je třeba, abych nebyla kárána.

Je třeba, abych odešla.

Neměly jsme být obžalovány.

Neměly jsme být obžalovány přísným soudcem.

Nebylo třeba vám pomáhat.

Není třeba, abyste se nás báli.

Nebude třeba utíkat před nebezpečími.

Nebude třeba, abyste utíkali před nebezpečími.

5. Převeďte na gerundivní vazbu

1. Caesar milites ad (*comparandum classem*) _____ misit.
2. Nuntius Romam ad (*consulendum senatores*) _____ rediit.
3. Maiores nostri hunc locum (*condendo urbem*) _____ elegerunt.
4. Nulla mihi causa (*utendi ratione*) _____ fuit.
5. Cicero librum de (*contemnendo mortem*) _____ scripsit.
6. De (*constituendo et agendo reliquas res*) _____ ad senatum referemus.
(podle Cic.)
7. (*agendo haec*) _____ dies est consumptus. (podle Liv.)
8. Illi homini spes (*adipiscendi consulatum*) _____ fuit.
9. Sed omitto haec; uetus atque usitata res est in (*oppugnando hostium urbem*) _____ labores ac pericula pati. (Liv.)
10. Hostibus nulla spes (*potiundi castris Romanorum*) _____ erat.
11. Illi magistratus (*ferendi leges*) causa _____ creati sunt.

6. Doplňte správný tvar gerundia nebo gerundiva

1. Hostes, qui numero milites nostros superabant, (*aggredi*) _____ non erant.
2. Saepe de rebus (*reprehendere*) _____, sed paulum de rebus (*laudare*) _____ loquebamur.
3. Nobis illae feminae, quae multos liberos habent, (*admirari et adiuuare*) _____ sunt.
4. Imperatori potestas (*pugnare*) _____ data est.
5. Res inutiles illis, qui domum parvam habent, (*emere*) _____ non sunt.
6. Quid (*facere*) _____ erat?
7. Res quas amiseram mihi (*quaerere*) _____ erant.
8. His locus ad (*habitare*) _____ datus, quem deinde Tuscum vicum appellarunt. (Liv.)
9. Milites fures iudici (*punire*) _____ tradiderunt.
10. Ex quibus in primis (*numerare*) _____ est civitas Halaesina. (Cic.)
11. Ferro via (*facere*) _____ est. (Liv.)
12. Media acies praetori (*tueri*) _____ data est. (Liv.)
13. Quibus ad consilia (*capere*) _____ nihil spatii (*dare*) _____ esse existimabat. (Caes.)
14. Mortem sibi conscivisset, nisi spem (*ulcisci*) _____ mortis filiae suae habuisset.

7. Supinum I nebo supinum II

1. Principes Haeduorum ad Caesarem pacem (*petere*) _____ venerunt.
2. Legatos in oraculum Apollinis (*consulere*) _____ miserunt quid facerent.
3. Multas res faciles (*dicere*) _____, sed difficiles (*facere*) _____ esse scimus.
4. Scriptores saepe de rebus incredibilibus (*audire*) _____ narrabant.
5. Te (*videre*) _____ discessimus.
6. Quod nobis exposuit, difficile (*intellegere*) _____ est.

8. Doplňte slovesné tvary

<i>laudo</i>	<i>fero</i>	<i>eo</i>	<i>sum</i>	<i>volo</i>
laudas				
moneris				
laudabis				
dicitur				
legi				

<i>laudo</i>	<i>fero</i>	<i>eo</i>	<i>sum</i>	<i>volo</i>
dicunt				
dictum esset				
lectus sit				
mittit				
defendimur				
laudavimus				
audi				
quaesivero				
colatis				
habuisse				
iacite				
monebatur				
petivissetis				
ad videndum				
victurum esse				
mitteremini				
vastans				

9. Uved'te, od jakého slovesa jsou utvořeny následující tvary

perlatum esset, collaturus, cultum est, feriendum, aufertur, sublatus est, occisi sunt, voluero, tulerunt, feres, ablatum erat, abiturus, obfuimus, iimus, attulisti, lautus est, ferimur, cavant, extulisti, differunt, fefellit, rettulit, tollit, offerimus, coeam, defuerant

10. Dejte do závislosti na uvedených výrazech

- Pueri magistra non reprehendendi sed hortandi sunt.
Multi viri dicebant
- Locus idoneus ad vivendum nobis quaerendus erat.
Adolescentibus narramus
- Quid dicendum fuit?
Nescio
Nesciebam
- Utinam omnes labores perferant!
Valde optabamus
- Audendum est aliquid universis, aut omnia singulis patienda. (Liv. 6, 18, 7)
Notum erat
- Minus malum semper est eligendum.
Proverbium vetus dicit
- Minima malorum eligenda erant.
Censebant
- Fur multas res pretiosas e domo mea abstulit.
Amicus mihi nuntiavit

9. Omnes labores, quos subii, mihi subeundi fuerunt.
Nunc intellego
Nescio cur

11. Uved'te, jaký je rozdíl mezi větami

Cato senatoribus dicebat Carthaginem esse delendam.
Cato senatoribus dicebat ut Carthaginem delerent.
Cato senatoribus dixit Carthaginem deletam esse.
Cato senatoribus dixit Carthaginem deletum iri.

Quid agam?
Quid mihi agendum est?
Quid agerem?
Quid mihi agendum esset?
Quid mihi agendum fuisset?

12. Přeložte do češtiny a rozlište gerundium od gerundiva

1. Si occasio belli gerendi illi data esset, milites nostri hostes superavissent.
2. Tardius ad te remisi tabellarium quod potestas mittendi non fuit. (Cic. Att. 11, 2, 4)
3. Iis litteras ab Tarquiniis reddunt et de accipiendis clam nocte in urbem regibus conloquuntur. (Liv. 2, 3, 7)
4. Tempus inde statutum (est) tradendis obsidibus exercituque inermi mittendo. (Liv. 9, 5, 6)
5. Eo alter consul Aemilius cum exercitu ad liberandos obsidione socios venit. (Liv. 9, 32, 2)
6. Multa sunt dicta ab antiquis de contemnendis ac despiciendis rebus humanis; hoc unum Aristo tenuit: praeter vitia atque virtutes negavit rem esse ullam aut fugiendam aut expetendam. (Cic. fin. 5, 25, 73)
7. Illi sacra quaedam in monte Albano Laviniique nobis facienda tradiderunt. (Liv. 5, 52, 8)
8. Ista timidis timenda sunt. (Sen. epist. 85, 27)
9. Haec non gloriandi causa rettuli, sed ut admonerem quemadmodum adiuvere socios solerent Rhodii. (Liv. 45, 22, 14)
10. Cum magistratuum creandorum tempus esset, Romam rediit. (Liv. 41, 14, 9)

11. Satisne est nobis vos metuendos esse? (Liv. 3, 67, 11)
12. Et quem ad modum natus et quo pacto educatus sim memini. (Cic. Pro Quinctio 55, pag. 27)
13. Fabianum, cum in senatum testis esset inductus, erubuisse memini. (Sen. epist. 11, 4)

13. Přeložte do latiny

1. Cožpak nemá být medicína pokládána za umění?
2. Vyslanci přišli k mudrci žádat o radu. (všechny možnosti)
3. Vojevůdce se zeptal vojáků, zda jsou připraveni k dobytí města.
4. Učitel se tě musí ptát, co děláš.
5. Vypravovali nám o všem, co museli vytrpět za občanské války.
6. Vítěz má ušetřit poražené.
7. Cato nenáviděl Řeky, protože si myslel, že kazí staré římské mravy.
8. Haeduové zapálili soukromé budovy a všechny věci kromě (*praeter*) obilí, které si hodlali nést (*potare*) s sebou, aby byli připravenější podstoupit (*subire*) nebezpečí.
9. V oné době bylo třeba se bát mnoha jiných věcí.
10. Ptal se mě, proč nenávidím toho člověka.
11. Když uviděl, že není naděje na útěk, pobídl svoje lidi, vrátil se do boje a byl zabit.
12. Kdykoliv začnu zpívat, všichni odchází.
13. Tento člověk, který se dopouští křivdy (*iniuriam inferre*), by neměl být pokládán za dobrého člověka.

14. Když jsem se jich začal ptát, všichni zmlkli (*conticesco, ere, conticui*) a nic mi neřekli.